

חתוך בנוף

ליאת לבני

ליאת לבני מציגה בתערוכתה סדרת עבודות מונוכרומיות, המתהוות באמצעות רישום, הדבקה וחיתוך בסכין יפנית. הדיוק הרב בחיתוך, הבחירה המדוקדקת בחומרים והשלמות הצורנית משווים לעבודותיה מראה אסתטי להפליא ויוצא דופן ביופיו, עד כי נדמה שיד מכנית מעורבת בהתהוותן. האמנית מתייחסת לכיבוש הטבע בידי האדם, ולשם המחשת הנושא היא יוצרת תמונת נוף מלאכותית שמושגים בה, בתוך סביבה של טבע פסטורלי, אלמנטים הלקוחים מסביבה אורבנית: טרקטור, אנטנה, עמודי חשמל, גשר ועוד. מדי פעם מופיע דימוי אנושי, המעצים את התחושה של גדלות הטבע לעומת אפסותו של האדם. בעבודות אחרות נראות בנופי הטבע גם חיות, המתוארות לעתים בקווי מתאר בלבד.

לבני משתמשת כמצע לעבודותיה בצלחות ובכוסות נייר, הבולטות בצבען הלבן. בחלק מן העבודות נראים כתמי צבע חיוורים של חיתוכי פורניר וניירות בגוונים של חום. לעתים קשה לזהות בנפרד את מגוון החומרים, המשתלבים יחד ונערמים זה על גבי זה לכדי מרקם של נוף עלום. מלאכת החיתוך המוקפדת של הצלחות והכוסות הדבוקות יחדיו יוצרת, כמו במעשה קסם, מרקם תלת-ממדי, מעין קולאז' הנוצר מריקון וממילוי של החומר.

חלק מן העבודות המוצגות בתערוכה נוצרו בזמן שלבני השתלמה בעיר מינו ביפן. ניתן לזהות בעבודותיה את השפעותיה של התרבות היפנית, ובעיקר את השפעתם של גני הזן היפניים, שנוצרו באופן מוקפד בהשראת הטבע: נופים פסטורליים, הרים, פלגים ומפלים. עם התפתחות תורת הזן גברה נוכחותם של הריק וההיעדר בגנים אלו, אשר נתפסו כמקום ראוי למדיטציה. ואכן, בהשפעת גני הזן, ניתן להיווכח כי ביצירותיה של האמנית מתוארים הנופים בפשטות ובמינימליזם וכי בולטים בהם החללים הריקים.

עבודות אחדות מתמקדות בתיאור נופים אורבניים. כך, למשל, בעבודה **עיר לבנה** יצרה האמנית תבליט של נוף עירוני לבן לגמרי, הבנוי מערמת כוסות נייר חתוכות, בגבהים שונים, המונחות זו על גבי זו. הכוסות מוארות מלמטה, ולכן קווי המתאר של התבליט מודגשים. העבודה **שיעור בסטנסיל** מתארת את נופה של העיר מינו, הפרוסה על צורה של מניפה יפנית בקווי מתאר שנוצרו בחיתוך מדויק וסגפני. המצע בנוי מארבע שכבות של נייר, כאשר הנייר הלבן חתוך כמו סטנסיל. נייר זה מחליף את תפקידו המקורי של הנייר החום (שצבעו התקבל ממריחת שמן אפרסמון), אשר שימש בעבר להכנת סטנסילים לקימונו, הבגד היפני המסורתי.

עבודות אחרות משלבות נופי טבע ונופים אורבניים. הסדרה **נוף גלובלי** עשויה מצלחות נייר לבנות חתוכות – מעין ציור באמצעות חיתוך, המותיר קווי מתאר עדינים של נופים משתנים; בתוכם מושגים עמודי חשמל, המזכירים בצורתם דמויות אנושיות דקיקות. לובנס של הדימויים מודגש על רקע הצל שהם מטילים ברקע. העבודה **נוף עם מפל** היא קולאז' שנוצר על גבי צלחת קטנה, ובה משובצים נופים טבעיים וארכיטקטוניים המוארים מאחור: גורדי שחקים תל אביביים, הר שוויצרי, וכן ארכיטקטורה יפנית המשלבת גשר ומפל. באופן זה העבודה יוצרת תחושה של פנטזיה, המתהווה בשל השילוב המפתיע של הדימויים. עבודות נוספות מתמקדות במרחבי הטבע השקטים והפיוטיים:

העבודה **שיעור אוריגמי** נוצרה מקיפול של נייר אחד, בטכניקה יפנית מסורתית, לכדי דימוי של סירה שטה על נהר של אור. כאשר האור מתחתיה דולק, נגלה להפתעת הצופה נוף אשר אינו נראה בזמן שהאור כבוי. **הר צלחות**, אחת מהעבודות המקוריות בתערוכה, מורכבת מערימת צלחות שלבני חפרה בהן בסכין חיתוך. כל שכבה שנחתכה חושפת את זו שמתחתיה, ובדרך עמלנית זו נוצר האובייקט האמנותי.

ככלל, העבודות של לבני, המתייחסות למשטחים הריקים שבין הפריטים המתוארים, מאזכרות במובנים רבים את שירת ההייקו היפנית. שירים קצרים אלו משקפים תובנות רוחניות ומביעים רגעים נשגבים, על פי רוב באמצעות תיאור תמציתי ומרומז של תמונות המייצגות זרימה של מחשבות ורגשות. בתיאורן של תמונות מינימליסטיות אלו ניתן מקום רב לדמיונו ולרוחו של הקורא, המשלים בעצמו את החסר, דוגמת השיר הבא:

בריכה עתיקה
צפרדע קופצת
צליל מים

שיר הייקו זה, שחובר על ידי בשאו, אחד המשוררים היפניים המסורתיים, נוצר כתשובה לשאלת מורו למדיטציית זן בדבר מצב התודעה שהוא שרוי בו. הבריכה מסמלת את תודעתו השקטה של המשורר, ואילו הצפרדע הקופצת למים מסמלת את שאלת המורה המפירה את השלווה. התיאור עצמו ניתן לקורא בתמציתיות רבה – מאפיין המצוי גם בעבודותיה של האמנית. בדומה לכך, ניתן לקשור את יצירותיה למאפייניה של מסורת הציור הזן-בודהיסטי, המבקש להביע את המרובה בדרך החסכונית ביותר, באמצעות המועט. ואכן, דומה כי העבודות של ליאת לבני מעוררות מצב של מדיטציה, התבוננות שקטה ומהוררת הממלאת את הפערים שבין התיאורים החסכוניים, אשר מעוצבים בעדינות וביופי רב.

אוצרת התערוכה – אורה קראוס

לקוח מקטלוג התערוכה, הגלריה העירונית רחובות. תאריך פתיחה 5.3.2009

